

ডেচ্‌দিমোনা ।

A Shakespear's Heroine.

প্ৰকাশক—

শ্ৰীজিতেন্দ্ৰকুমাৰ দাস।

আসাম পাবলিছিং হাউচ,

কালী বিল্ডিং, যোৰহাট।

কলিকতা ;

১৬০১ মসজিদ বাৰী ষ্ট্ৰীটত থকা বেদান্ত প্ৰেছত

শ্ৰীহৰিধন ভট্টাচাৰ্য্য দ্বাৰা ছপা কৰা হ'ল।

ভলসৰা ফুল ।

ডেচ্‌দিমোনা কাব্য ।

A Shakespear's Heroine.

শ্ৰীহিতেশ্বৰ বৰবৰুৱা প্ৰণীত ।

সোৱণাট ।

বেচ ৫০ আন ।

“One tear I’ll shed to form a Crystal Shrine
Of all that’s grand, immortal, and divine,

•   •   •   •
•   •   •   •

To add one leaf, Oh, Shakespear ! to thy bays,
How vain the effort and how mean my lays !
Immortal Shakespeare ! o’er thy hollow’d page,
Age becomes taught, and youth is e’en made sage.”

Lucein Buonaparte.

স্বাধীনতা সংগ্রাম

মহাকবি চেক্সপীৰ ।

"And for all time he wears the crown
Of lasting, limitless renown ;
He reigns, whatever monarchs fall ;
His throne is in the heart of all."

—Gerald Massey.

মহাকবি চেক্সপীৰ ।

And for all time he wears the crown
Of lasting, limitless renown
He reigns, whatever monarchs fall
His throne is in the heart of all

Gerald Massey

পাতনি ।

“ভাল বন্দী পালা তুমি, দুৰাশা ডাকিনি !—
কৰিব’ তোমাৰ পূৰ মনৰ কামনা ;
কোৱাইছা যেই-সেই তুমি, পিশাচিনি !—
যেই-সেই কৰাইছা নকৰি ভাবনা !!”

আমাৰ অনন্ত দুৰাশাৰ অন্ত নাই ! জগতৰ সৰ্ব্বপ্ৰধান কবি,
কবিকুল শিবোমৰ্গি চেক্সপীৰ ক’ত ? আৰু আমাৰ নিচিনা ক্ষুদ্ৰতকৈ ও
ক্ষুদ্ৰ, নগণ্য প্ৰাণী ক’ত ? অথচ, দুৰাশা ডাকিনীয়ে পাই আমাক
যিইছা তা’কে কৰাইছে !!

এই “ডেচ্‌দমোনা” কাব্যখনি আমাৰ সেই দুৰাশাবেই ফল ।
মহাকবি চেক্সপীৰৰ “ওথেলো” নাটকৰ প্ৰধান নায়িকা “ডেচ্‌দমোনা”ৰ
ছঁয়ালৈ এই ক্ষুদ্ৰ কাব্যৰ অবতাৰণা । মৰময়াল পাঠক পাঠিকা
সকলে যেন লিখোঁতাৰ দুঃসাহস মাৰ্জ্জনা কৰে, ইয়াকেহে গোহাৰি
কৰিলে ।

শেহত কওঁ, যে এই পুথিখনি লিখিবৰ আৰ্জি বহুত দিন হ’ল ।
নানাৰকম অশ্লবিধা গতিকে, ইমানদিনে পুথি খনিয়ে ৰাইজৰ আগত
দেখা দিব নোৱাৰিছিল । সম্প্ৰতি আমাৰ “আসাম পাৱলিছিং হাউচ”ৰ
বিদ্যোৎসাহী ম্যানেজাৰ শ্ৰীযুৎ জিতেন্দ্ৰকুমাৰ দাস মহোদয়ে আগ্ৰহ কৰি
ইয়াক প্ৰকাশ কৰে । এই কাৰ্য্যৰ নিমিত্তে তেখেতৰ ওছৰত লিখোঁতা
চিৰঞ্জী,—আৰু, লগেলগে, পাঠক সকলবোৰে তেখেত শলাগৰ পাত্ৰ ।

ইতি । ২১।১।১৭—লিখোঁতা ।

সমৰ্পণ ।

পৰম কল্যাণীয়া

শ্ৰীমতী জয়দা আইদেও ।

নগাঁও,—আসাম ।

মৰমৰ ভনীটি !

দিছিলে ঈশ্বৰে মোক দুটি মাত্ৰ ধন
“ভনীটি” নামেৰে,—মোৰ ভনীটি স্নেহৰ !
দুৰ্ভাগ্যৰ ফলে, এটি কৰিলে হৰণ
অকালত নিদাকৰণ কালে কৃতাস্তৰ !!
“সুবেণৰ” মৃত্যু-শোক নউ পাহৰোতে,
চকুৰ চকুলো মাৰ নউ যাওতেই,
নুমলীয়া সৰুভনী লাহৰী বিমলা
কন্দালে ছনাই মোক কান্দি থাকোতেই ॥

দুটি ভনীটিৰ তুমি একেটি ভনীটি
আছা সংসাৰত মাথোঁ,—কিবা দিম মই ?
নিভাস্ত কঙ্কাল, হায় ! একো নাই মোৰ,
আছে মাথোঁ শোকতাপ ব্যাকুল হৃদয়,—
আৰু আছে দুচকুত চকুলো দুধাৰি,
বিষাদৰ হুমুনীয়, নিৰাশা মনত,—
কোলালোৱা দুটি হাত—মৰমত-মত।
মুখৰ “ভনীটি” মাত নিবস মুখত ॥

আৰু সেই তাহানিৰ অকৰা আঙ্গুলি
 যাবে স'তে গাঁথিছিলে মালা পলাশৰ
 উন্মাদিনী “বিৰহিনী” “মইনা” “মালিতা”
 “মালচ” “আঁজলি” “ধ্বংস কৰমতা পুৰব”
 “আভাস” আভাসময়ী চিত্ৰ বমনাৰ
 অফুটন “টোপাকলি” চেঙ্গ্ৰেৰা কালৰ,
 “বৈদেহীৰ নিৰ্বাসন” চকুলোৰে-ভৰা,
 “তিক্তাৰ আত্মদান” জয় সাগৰৰ ॥
 বীৰ প্ৰসবিনী এই আসাম ভূমিৰ
 মূৰ্তিমতী শক্তিকপা, ভীম নিনাদিনী
 বীৰকণ্ঠা, বীৰাঙ্গনা বিধৱা গাভৰু
 নুলা নামে তাহানিৰ “আহোম বৰগী”,
 সেই আঙ্গুলিৰে গঁথা “ডেচ্‌দিমোনা” মোৰ,
 অতি হেপাহত দিলো তোমাৰ হাতত,
 ককায়াৰ গঁথাবুলি পিঙ্কিবা ডিঙ্গিত,
 ইয়াকেই খাটে। মাথোঁ তোমাৰ কাষত ॥
 ইতি ।

ভদৰি বৰবকৱাৰ আলি
 ২১ চেপ্তেম্বৰ—১৯১৪
 বিজয়া দশমী

তোমাৰ নবমৰ
 “সৰুককাই দেও”

মহাকবি চেক্‌পৌৰ ।

জানো দিলে বীণাপানী বীণা আপোনাৰ
 বজাব তোমাক, কবি ! দেখি যোগ্যবান,
 সি বীণাতে গাই, জানে, সুমধুৰ গীত
 কৰিলা মোহিত তুমি মানৱৰ প্ৰাণ ॥
 দিলে জানো চিত্ৰলেখা লেখনী নিজৰ
 অঁকিলা মোহিনী ছবি কিবা চমৎকাৰ,
 মিৰেঙা, জেচিকা, আৰু ডেচ্‌দিমোনা সতী
 লিউক্ৰেটীনা, ওফিলীয়া চিত্ৰ জুলীয়াৰ ॥
 কাব্য-ফুলনীত তুমি কবিকপী কুলি,
 কি বসন্তে কি হেমন্তে সকলো কালতে,
 আন্ধাৰত পোহৰত মনৰ হৰিবে
 গালা মধুময় গীত মধুৰ সুৰতে ॥
 প্ৰণমো তোমাক আমি, কবিকুলমণি !
 মৰিও অমৰ তুমি বিখ্যাত জগতে ॥

— ————— মালচ (অপ্রকাশিত)

প্ৰস্তাৱনা ।

“The eye of Genius glistens to admire
How meanly hails the sound of Shakespear's lyre”
Leucin Buonaparte.

মহাকাবি চেঞ্চপীৰৰ কবি-প্ৰতিভা সাহিত্যজগতত অতুলনীয় । বিশেষকৈ তেঁওৰ “মেকদেথ” “ত্ৰেমলেট” “ওথেলো” আৰু “কিং লিয়ৰ” এই নাটক চাৰিখনি কবিৰ অপূৰ্ণ সৃষ্টি ।

“ডেচ্‌দিমোনা”—কবিৰ “ওথেলো” নাটকৰ প্ৰধান নায়িকা, ৰেবাস্তিও নামে ভেনিচৰ এজন মৰাৰ একমাত্ৰ ছোৱালা, অতুল ঐশ্বৰ্য্যৰ অধিকাৰিনী আৰু জগতত অতুলনীয় সুন্দৰী । ডেচ্‌দিমোনা সুন্দৰী যেনে, তেওঁৰ ক্ষুদ্ৰ অন্তকৰণত প্ৰেমো তেনে অসাম—ভালপোৱাও তেনে গভীৰ । সেই প্ৰেম আৰু ভালপোৱা কিন্তু ওথেলো নামে এক ক্লষ্ণকায় “মূৰ” বা কাফ্ৰিৰ ভাগ্যত । ওথেলো ভেনিচৰ প্ৰধান সেনাপতি । ডেচ্‌দিমোনাবেই দৰে ওথেলোও এজন প্ৰেমিক পুৰুষ, কিন্তু he loved too well but not wisely, অৰ্থাৎ ওথেলোৱে ডেচ্‌দিমোনাক অদয়বান পুৰুষৰ দৰে ভাল পাইছিল সঁচা, কিন্তু তেওঁৰ সেই ভালপোৱা জ্ঞানৱান পুৰুষৰ ভালপোৱাৰ দৰে নাছিলে ।

ওথেলোৰ ভাগ্য অন্তকূল নহয় । ডেচ্‌দিমোনাৰ সেই অসীম ভালপোৱা আৰু পৰিত্ৰ প্ৰেম ওথেলোৰ ভাগ্যত সৰহ দিনটলৈ নাথাকিল । নাজতে হঠাৎ দীৰ্ঘাৰূপী বহি সোমাই হতভগীয়া ওথেলৰ জীৱনৰ সুখ দাঙি পুৰি ভস্মীভূত কৰিলে ।

এই ঈর্ষান্বিত মূল হৈছে “ইয়াগো” - ইয়াগো স্বয়ং পাপ বা
 সয়তানৰ অৱতাৰ। ইয়াগো এজন সৈনিক। কেচিও নামে ইয়াগোতকৈ
 বনুসে সক এজন সংঘভাৱৰ সৈনিক আছিল। ওথেলোৱে ইয়াগোক
 তল কৰি কেচিওক পদোন্নতি দিলে, ইয়াতেই ইয়াগোৰ হিংসাৰ জুই
 দপ্ কৰি জ্বলি উঠিল! ইয়াগোৰ বিশ্বাস কেচিও তেওঁৰকৈ অনেক
 গুণে নিৰুপ্ত—অথচ তেওঁৰ নিজৰ পদোন্নতি নষ্ট কৰিওৱা হ'ল, ই
 নিতান্ত অজ্ঞান। ইয়াগোৱে ভাবিলে যে তেওঁৰ পক্ষে এইটো মহৎ
 অজ্ঞান আচৰণ কৰা হৈছে,—আচ এই অনায়া আচৰণৰ মূল হৈছে
 ওথেলো! কাৰণেই, ইয়াগোৱে এতিয়া ওথেলোৰ সপ্ননাশ কৰিবলৈ
 সুবিধা চাই কৰিবলৈ ধৰিলে।

সুবিধা চাই, ইয়াগোৱে এদিন বৈন্যকৰ হতুৱাই ডেচ্‌দিমোনাৰ
 কমান্ড এখন চুৰকৰাই আনি, কেচিওৰ ছোলাৰ জেবত গোপনে স্মাই
 থলেহি। এই কমান্ডখন ওথেলোৱে প্ৰথম দিন স্বৰূপে ডেচ্‌দিমোনাক
 দিছিল। ইয়াগোৰ বৈন্যকৰ নাম এমিলীয়া,—এমিলীয়া ডেচ্‌দি-
 মোনাৰ সখী। ইকালে ইয়াগোৱে ডেচ্‌দিমোনাৰে কেচিওৰে ভিতৰত
 গুপ্ত প্ৰণয় আছে বুলি ওথেলোৰ মনত মিছামিছি কৈ বিষম সন্দেহ
 জন্মাই দিলে আৰু তাৰ প্ৰমাণ স্বৰূপে ওথেলোক মনেমনে মাতি নি,
 কেচিওৰ ছোলাৰ জেবত সেই কমান্ডখন দেখুৱাই দি কেচিওৰ সৈতে
 ডেচ্‌দিমোনাৰ অসৈধ্য প্ৰণয়ৰ প্ৰমাণ কৰি পেলালে।

হতভঙ্গীয়া ওথেলোৱে কিন্তু বুজিও যেন নুবুজিলে আৰু দেখিও
 নেদেখিলে। মন্ত্ৰবন্ধৰ দৰে, ইয়াগোৱে যিহকে কয়, তাকে ধ্ৰুৱ বিশ্বাস
 কৰিবলৈ ধৰিলে। ওথেলোৱে ভাবিলে,—ডেচ্‌দিমোনা—তেওঁৰ প্ৰাণৰ
 ডেচ্‌দিমোনা অসত্য! ওথেলোৰ প্ৰাণৰ প্ৰাণ ডেচ্‌দিমোনা অসত্য হ'ল!—
 ওথেলোৱে ভাবিলে,—হেনহ'লে এতিয়াও স্বৰ্গ আছে। পাপ? এতিয়াও

পৃথিবী পতন হোৱা নাই কিয় ? আৰু পৃথিবীত পূণ্য কেলে ?—ধৰ্ম্মৰ কি
আবশ্ৰুক ? ওথেলোৰ মূৰ ফুৰিবলৈ ধৰিলে !—ওথেলো উন্মাদ হ'ল !!
ওথেলোৰ হৃদয়ত ঈৰ্ষাৰ জুই দগ্ধপ্ কৰি জ্বলিবলৈ ধৰিলে !!!

এই ঈৰ্ষাৰ জুয়ে ওথেলোৰ সোনাৰ সংসাৰ পূৰ্ব তস্মীভূত কৰিলে ।
ওথেলো ঈৰ্ষাত জৰ্জৰিত হই, নিদাকৰণ যজ্ঞগাত অস্থিৰ হ'ল !! আৰু
উন্মাদৰ দৰে ফুৰিবলৈ ধৰিলে ! স্বামীৰ এনেকুৱা অকস্মাৎ পৰিবৰ্ত্তন
দেখি, ডেচ্‌দিমোনাই একো বুজিব নোৱাৰি, কাৰণ শোধাত, ওথেলোৱে
গোট্টেই ঘটনাটো ডেচ্‌দিমোনাৰ আগত ভাঙ্গি নক'লে। এইটো
ওথেলোৰ মহাত্ৰয়। এই খিনিতে দাকৰণ হিংসাৰ অভিনয় আৰম্ভ হল !!
হাতত এখন তবোৱাল লই, ডেচ্‌দিমোনাৰ শোৱানী কোঠাত সোমাই,
নিদ্ৰিতা ডেচ্‌দিমোনাৰ মুখৰ ফালে চাই উন্মাদ ওথেলোৱে ক'বলৈ
ধৰিলে :—

It is the cause, it is the cause, My soul !—
Let me not name it to you, you Chaste Stars !
It is the cause :—Yet I'll not shed her blood ;
Nor scar that whiter skin of hers than snow,
And smooth as monumental alabaster,—
Yet she must die, else she'll betray more men,
Put out the light, and then put out the light !
If I quench thee , thou flaming minister,
I can again thy former light restore
Should I repent me :— but once put out thy light,
Thou cunning'st pattern of excelling nature,
I know not where is that promethean heat
That can thy light relume, When I have pluck'd thy rose
I can not give it vital growth again,
It needs must wither :—I'll smell it on the tree.”

এই বুলি নিদ্ৰিতা, ডেচ্‌দিমোনাৰ গালত চুমা এটি খাই ওথেলোৱে
আকৌ কবলৈ পৰিলে,—

One more, one more :—

Be thus when thou art dead, and I will kill thee,
And love thee after :—One more, and this the last,
So sweet was ne'er so fatal, I must weep,
But they are cruel tears : this sorrow's heavenly,
It strikes, where it doth love—”

উন্মাদ অৱস্থাৰ এনেকুৱা আৱৃতি যিলাকৰ পৰা ওথেলোৰ সেই
সময়ৰ মানসিক অৱস্থাৰ ভালকৈ পৰিচয় পোৱা যায়। ওথেলোৰ উন্মাদ
অৱস্থা সাধাৰণ উন্মাদৰ দৰে নহয়; ওথেলোৰ উন্মত্ততাত বিশেষত্ব
আছে,—এই উন্মত্ততা বিশেষৰূপে ভাবি চাবলগা।

অৱশেষত দাৰুণ হিংসাৰ বশবৰ্তী হই, ওথেলোৱে ডেচ্‌দিমোনাক,
তাৰ পাছত, ইয়াকৈ হত্যা কৰিলে,—আক নিজৰ ভ্ৰম বুজিব পাৰি,
শেহত নিজেও আত্মঘাতী হ'ল!

ত্ৰাস্তি!

“নিৰ্ম্মল জ্ঞোণৰ তুমি কলঙ্কৰ চিন!

অজ্ঞান অবোধ, হায়! ত্ৰাস্তি কলঙ্কিনি!—

কি যে ভাল, কি যে বেয়া, নাই একো তিন !!

* * *
* * *

তোমাৰ ছলতে ভুলি কত ত্ৰাস্তি জনে

ধ্বংস কৰে আপোনাৰ সোণৰ সংসাৰ !!”

ওথেলোৰ ভাগ্যগোে সেয়েই হ'ল! ওথেলোই আজি ত্ৰাস্তিৰ
ছলনাত প.ৱ, আপোনাৰ সোণৰ সংসাৰ পুৰি ছাই কৰিলে! ইতি।

লিখোতা।

ডেচ্‌দিমোনা ।

Of one that lov'd, not wisely, but too well ;
Of one that easily jealous, but, being wrought
Perplex'd in the extreme ; of one whose hand
Like the base Indian, threw a pearl away,
Richer than all his tribe ;

of one, whose subdu'd eyes,
Albeit unused to the melting mood
Drop tears as fast as the Arabian trees
Their medicinal gum —————”

Othello—Act V. Scene II.

(১)

লেবান্তিৰ (১) কৃষ্ণা তুমি, জগ্না ভেনিচত,
 সৰ্ব্বৰূপ গুণযুতা, অতীব সুন্দৰা ;
 ঐশ্বৰ্য্য ধনৰ কিন্তু আশা পৰিহাৰ
 মন প্ৰাণ সঁপিছিলো তুমি ওথেলোত (২) ॥
 কৃষ্ণবৰ্ণ 'মূৰ' (৩) বংশে জন্ম ওথেলোৰ,
 আছিলে ওথেলো নিজে অতি কদাকৃতি,
 কিন্তু গুনি গল্পছলে বীৰোচিত কীৰ্ত্তি
 ওথেলোতে দিলো সঁপি জোড়ন নিজৰ (৪) ॥
 ওথেলো তোমাক পাই স্বৰ্গটুকি পালে,
 ওথেলোক পাই তুমি তাহিলা সুখত ;

(১) Brabantioৰ। এওঁ ডেচ্‌দিমোনাৰ (Desdemona) বাপেক।

(২) Othelloত। এওঁ ডেচ্‌দিমোনাৰ স্বামী।

(৩) Moor বুলি এজাতি মাহুহ। এই জাতিৰ মাহুহবিলাক বৰ ক'লা আৰু কদাকাৰ। ওথেলোও এই মূৰ জাতীয়ই।

(৪) ডেচ্‌দিমোনাই বহুত ৰূপবান গুনবান আৰু ঐশ্বৰ্য্যশালী ৰজা বিলাককো প্ৰত্যাখান কৰি, কৃষ্ণকায় মূৰ ওথেলোত প্ৰাণমন সমৰ্পন কৰিছিল। প্ৰেমৰ ইতিহাসত ডেচ্‌দিমোনা জগতত চিৰস্মৰণীয়। সেই প্ৰেম ওথেলোৰ এক কথাতেই প্ৰকাশ পাইছে :—She loved me for the dangers I had passed, And I loved her that she did pity them."

কিন্তু, হায় ! কান্দে প্ৰাণ ! কপাল-দোষত
 ছুষ্ঠ ইয়াগোৱে (৫) পাছে বিপদ ঘটালে ॥
 অন্তৰ কুভাবে ভৰা ছুষ্ঠ ইয়াগোৰ
 ইয়াগো নীচ প্ৰকৃতি, পাপীষ্ঠ দোৰ্ঘোৰ ॥

(২)

কত ষড়যন্ত্ৰ কৰি, কান্দি উঠে প্ৰাণ !
 কেচিওৰে স'তে (৬), সতি ! দিলে অপবাদ
 ছুষ্ঠমতি ইয়াগোৱে,—সন্দেহ জন্মাই
 ওখেলোৰ অন্তৰত, ঘটালে প্ৰমাদ !!
 সতীত্বত কৰি, সতি ! বিষম সন্দেহ
 উন্মাদৰ দৰে হ'ল যোৱামা তোমাৰ
 বিষাদ ডাৱৰে আহি বেলি ওখেলোৰ
 চাকিলে হঠাত, হায় ! কৰি অন্ধকাৰ ॥
 কত যে হেপাহ কৰি হৃদয়-ক্ষেত্ৰত
 যি লাহৰী আশালতা কলে ওখেলোই

---

(৫) Iago—এওঁ এজন সৈনিক ; এওঁ বৰ কুপ্ৰকৃতিৰ মানুহ আছিল ।

(৬) Cassio এওঁ এজন সৈনিক । ইয়াগোৱে মিছা ষড়যন্ত্ৰ কৰি এওঁৰে সৈতেই ডেচ্‌দমোনাৰ অপবাদ দিয়ে । ওখেলোৰ মনত বিষম সন্দেহ উপস্থিত হই, উন্মাদৰ দৰে হয় ।

বিষম সন্দেহকৰ্পী কালমূৰ্ত্তি ব'দে
সেই লতা অকালত পেলালে শুকাই !!
সন্দেহৰ সাগৰত ভাহিলে ওথেলো,—
উন্মাদ ওথেলো আজি শাস্তি হেৰুৱাই !!

(৩)

কান্দি উঠে প্ৰাণ, সতি ! নচলে লেখনী,
কঁপি কঁপি উঠে হিয়া পৰিলে মনত,
গভীৰ দুপৰ নিশা, কি মনত ভাবি,
আছিল ওথেলো যৰে তোমাৰ কাষত ॥
উন্মাদৰ দৰে, হয় ! (চোপনি তোমাৰ)
তোমাৰ মু-খনি চাই মনপ্ৰাণ হৰা
বুলিলে ওথেলো,—“জানো, এয়েই কাৰণ ।
“চাই মোৰঁ। আহি, হেৰা আকাশৰ তৰা ।”
পুনু মনে ভাবি কিবা, বুলিলে আকউ,
“তোমাক নকৰেঁ। আজি হত্যা প্ৰাণপ্ৰিয় !
চোপাকলি ফুলপাহি নউ ফুলোতেই
কিস তেৰে কৰেঁ। নাশ ? বিদৰিছে হিয়া !!”
ই বুলি হাতৰ পৰা দিলে দলিয়াই
তবোৱাল খনি, সতি ! কাঢ়ি হুমুনীয়া !!

(২)

(৪)

পুনু কিবা ভাবি মনে, ললে তবোৱাল
 আপোন হাতত তুলি স্বামীয়ে তোমাৰ !
 দীঘল দুখৰ এটি হুমুনীয়া কাটি
 উলিয়ালে দুচকুত চকুলো দুধাৰ ॥
 ঘোৰ টোপনিত তুমি ! চাই তোমালই
 বুলিব' ধৰিলে শোকে, “ওথেলোৰ প্ৰাণ !
 “বিশ্বাস ঘাতিনৌ কিয় হ'লা এনেকুৱা ?
 আৰু হ'বা অবিশ্বাসী থাকিলে পৰাণ !!
 শুনা, জ্বলিথকা চাকি শোৱানী কোঠাৰ !—
 তোমাক নুমাওঁ যদি, পুনু ইচ্ছা হ'লে,—
 জ্বলাব পাৰিম ; কিন্তু জীৱনৰ চাকি
 নুমালে প্ৰিয়াৰ হয় ! আকউ নজলে !!
 চিঞ্জিলে গোলাপপাহি লেবেলি শুকাব,
 গছত থকাৰুদৰে আৰু নোগোন্ধাব ॥”

(৫)

আপোনাৰ মুখখনি ধীৰেৰে চপাই
 আনিলে ওথেলো, ডেচি ! (৭) লাহৰী গালত

তোমাৰ, পৰাণভৰি খালে এটি চুমা,
 জীৱনৰ শেষ চুমা, কত হেপাহত ॥
 আৰু এটি খালে, ডেচি ! বুলিব' ধৰিলে
 উন্মাদৰ দৰে চাই তোমাৰ মুখনি,—
 আৰু এটি, প্ৰাণপ্ৰিয়া ! ওথেলোৰ প্ৰাণ !
 আৰু দিয়া এটি চুমা হিয়াৰ জুবনী ॥
 ডেচদিমোনা ! প্ৰাণপ্ৰিয়া !—ওথেলো পিশাচ !
 শিলেৰে বন্ধাই হিয়া আজি অকালত
 বধিম তোমাৰ প্ৰাণ ! থাকিবানে প্ৰিয়ে !
 ই মোহিনী মূৰ্তি লই মৃত্যুবো পাছত ?
 তোমাৰ মৃত্যুত, প্ৰিয়ে ! কান্দিম বীনাই !
 দিয়ঁ। খাওঁ চুমা এটি হেপাহ পুনাই ॥

(৬)

মোহ মায়া ভালপোৱা স্নেহ সংসাৰৰ
 কৰ্তব্য পথত যেন জেউ বগৰিৰ !
 মুহূৰ্তৰ পাছে যাব প্ৰাণকপী পথী
 এৰি যাব দেহ-সজা নশ্বৰ শৰীৰ ॥
 কি আশ্চৰ্য্য লীলা, হায় ! বুজিব নোৱাৰোঁ,
 ভালই ওপজৈ মায়া ? ভালই মৰম ?

প্রণয়ৰ মোহ তাত ? তাত ভাল পোৱা ?
 কিয় জন্মে ? কিয় হয় নুবুজোঁ কাৰণ ॥”
 এই বুলি পুনু, সতি ! স্বামীয়ে তোমাৰ
 কি ভাব মনত লই, আকউ হাতত
 ল'লে ভৰোৱাল তুলি, কাঢ়ি হুমুণীয়া
 হিয়া বিদাৰক এটি ঘোৰ বিষাদত !!
 টোপাটোপে। চকুপানী ওলালে চকুৰ,
 কান্দিলে ওখেলো, হায় ! দাকণ শোকত ॥

(৭)

কি ভাব মনত, হায় ! পুনু উপজিলে,
 আকউ তোমাক চাই বুলিব' ধৰিলে,—
 “আছিল এদিন, ডেচি ! মোৰ জীৱনত
 বাজিছিল এই মুৰ্তি হিয়াৰ মাজত,
 কি ঘৰত কি পৰত জাগন্ত নিদ্ৰাত
 খাওঁতে শোওঁতে, প্ৰিয়া ! প্ৰতিমা তোমাৰ
 সতত সজিনী মোৰ,—পৰাণৰ সখী
 হৃদয়ৰ অধীশ্বৰী, শান্তিৰ আধাৰ ॥
 কিন্তু, প্ৰিয়ে ! কি কাৰণে জ্বলালা অগনি
 ওখেলোৰ হৃদয়ত ? কিয়নো ব'হিলা

কলঙ্কৰ মহি, প্ৰিয়ে ! নিৰ্মল মুখত ?
 পবিত্ৰ বংশত কিয় কলঙ্ক আনিলে ?
 হে ঈশ্বৰ ! কৃপা কৰি কৰাঁ দৈববাণী
 ডেচ্‌দিমোনা পতিত্ৰতা সতীত্বৰ খনি ॥”

(৮)

ধীৰে ধীৰে সাৰ পাই, উঠিলা, সুন্দৰী !
 চকুমেলি চাই, তুমি স্বামীক দেখিলা,
 (ডেচীৰ প্ৰাণৰ প্ৰাণ হৃদয়-দেবতা)
 বিষাদিত দেখি মুখ, সাদৰে শুধিলা
 “কিয় আজি বিষাদিত দেখোঁ, প্ৰাণনাথ ?
 বিমৰ্ষ তোমাক দেখি, কান্দিছে হৃদয় !”
 শুধিলে ওথেলো ধীৰে, “সুমনানে, প্ৰিয়ে !
 ইষ্ট দেৱতাক নিতে শুবৰ সময় ?”
 বুলিলা, সুন্দৰি ! তুমি, “যাৰ প্ৰসাদত
 তোমাৰে সৰ্ব্বগুণী পালো স্বামীধন,
 সেই পিতা ইষ্টগুৰু জগত পতিক
 নিতউ ডেচীয়ে কৰে ভক্তিৰে স্মৰণ ॥
 সকলোৰে পিতা তেওঁ সৰ্ব্বশক্তিমান,
 তেওঁক নিতউ কৰোঁ ভক্তিৰে প্ৰণাম ॥”

(৯)

বুলিলে ওথেলো, সতি ! “পৰাণৰ ডেচি !
 জীৱনত যদি তুমি জ্ঞান অজ্ঞানত
 কৰি থাকি কিবা পাপ, সিটোৰ নিমিত্তে
 অনুতাপ কৰাঁ, প্ৰিয়ে ! প্ৰভুৰ কাষত ॥
 সেই পিতা পুৰ্ণব্ৰহ্ম ঈশ্বৰ ঠাঁই
 ক্ষমা মাগা, প্ৰিয়ে ! তুমি অতীত পাপৰ
 অস্তিত্বত কৰাঁ ধ্যান হিয়াৰ মাজত
 ভকতি মনেৰে স’তে নাম ঈশ্বৰ ।”
 শ্বোৱামীৰ কথা শুনি, বুজিব নোৱাৰি,
 বুলিলা, সুন্দৰি ! তুমি “চিৰ জীৱনত
 আহিছোঁ। সুমৰি, নাথ ! নাম ঈশ্বৰ,
 বুজা নাই কিন্তু আজি কোৱা কি ভাবত ॥
 নতুন নহয়, নাথ ! ঈশ্বৰ নাম,
 নিতউ তেঁওক কৰোঁ। অন্তৰত ধ্যান ॥”

(১০)

“পৰাণৰ ডেচি ! মোৰ ওথেলোৰ প্ৰাণ ।
 পাপৰ নিমিত্তে ক্ষমা মাগা ঈশ্বৰক ;
 অঙ্গীকাৰ কৰি কওঁ, নবধোঁ। কৰিও

মৃত্যুৰ নিমিত্তে সাজু নোহোৱা জনক ॥
 কিন্তু তুমি লোৱাঁ সেই অতীত পাপৰ
 অনুতাপ কৰাঁ আজি সি পাপ স্মৰি,
 সাক্ষী আছে চন্দ্ৰ তৰা, নবধেঁ তোমাক ।”
 ই দৱে তোমাক কলে স্বামীয়ে, স্মৰি !
 আশঙ্কিত হই, ডেচি ! বুলিলা স্বামীক
 “কইছা হত্যাৰ কথা নেকি, নাথ ! তুমি ?”
 “হয়, প্ৰিয়ে ! তাকে কওঁ” বুলিলে ওথেলো ।
 কঁপিলে তোমাৰ প্ৰাণ সেই কথা শুনি ।
 কঁপি কঁপি কলা “নাথ ! অগতিৰ গতি
 বাখোক ডেচীক প্ৰভু জগতৰ পতি ॥”

(১১)

“ময়ো তাকে কওঁ, প্ৰিয়ে !” বুলিলে ওথেলো,
 অন্তৰে সেইতে কওঁ, বাখোক ঈশ্বৰে ।”
 তেস্তে, নাথ ! তুমি হত্যা নকৰাঁ ডেচীক
 অকালত আজি ?” তুমি বুলিলা সাদৰে ॥
 ওথেলো “কৰাঁ তুমি অনুতাপ অতীত পাপৰ
 সি পাপৰ ক্ষমা মাগা প্ৰভুৰ কাষত ;
 নতুবা, নিশ্চয় আজি বধিম তোমাক

সঁচা কথা ক'লো, প্ৰিয়ে ! তোমাৰ আগত ॥”
 ডেচ্‌দিমোনা “জীৱন কৰিব খোজা কি কাৰণে তুমি ?
 কোনে দিলে এনেকুৱা প্ৰৱৰ্ত্তি, হে নাথ ?
 বিশ্বাসঘাতিনী মই নহওঁ তোমাৰ,
 দ্বিচাৰিণী পত্নী মোক নাভাবা হঠাত ॥
 ডেচীৰ স্বোৱামী তুমি, তুমি ডেচী-প্ৰাণ,
 খাওঁতে শোওঁতে মোৰ তুমিয়েই ধ্যান ॥”

(১২)

ওথেলো “পৰাণৰ ডেচি ! তুমি আছিলি এদিন
 স্বৰ্গৰ দেৱী, কিন্তু আজি ৰাক্ষসিনী !
 চোৱাঁ আপনাৰ হিয়া, কলঙ্কৰ বেথা
 আপুনি আঁকিলা তুমি, হই কলঙ্কিনী ।”
 “হিয়াৰ মাজত মোৰ” বুলিলা, স্তম্ভৰি !
 কলঙ্ক-বেথাৰ চিন ক'তো, নাথ ! নাই,
 আছে মাথোঁ এটি মূৰ্ত্তি, সি মূৰ্ত্তি তোমাৰ
 ডেচীয়ে মনত যাক নিতউ ধিয়ঁাই ॥”
 “সি পাপতে, তেন্তে, প্ৰিয়ে ! মৰণ তোমাৰ ”
 “বুলিলে ওথেলো ধীৰে । বুলিলা, স্তম্ভৰি !
 মৰণৰ ভয়, নাথ ! নকৰে ডেচীয়ে ;

“কিন্তু, নাথ ! কোরাঁ মোক আজি কুপা কৰি,
 “সন্দেহ কিয়নো কৰা মোৰ চৰিত্ৰত ?
 “ভাজি কোরাঁ মোক, নাথ, ধৰিছোঁ পাবত ॥”

(১৩)

ওথেলো   “প্ৰণয়ৰ উপহাৰ, ভালপোৱা-চিন
 “দিছিলো তোমাক, প্ৰিয়ে কমাল পাটৰ ;
 “সি কমাল খনি তুমি দিলা কেচিওক
 “গোপনীয় ভাৱে চিন গুপ্ত প্ৰণয়ৰ ॥”
 “স্বোৱামীৰ কথা শুনি হলা আশ্চৰিত,
 “কান্দি কান্দি ক’লা, ডেচি ! “নহও” নিশ্চয়
 “বিশ্বাসঘাতিনী মই তিৰুতা তোমাৰ,
 “পবিত্ৰ কেচিও, নাথ ! কলঙ্কী নহয় ।
 “কেচিওৰে মোৰে প্ৰেম ভাই-ভনী-প্ৰেম,
 “সি প্ৰেমত পাপ-ভাব লেশো, নাথ ! নাই
 “নাই দিয়া কেচিওক প্ৰেম-উপহাৰ,
 “কমাল পাইছে জানো বাটত হেৰাই ॥
 “মিছা কলঙ্কৰ মাথোঁ এই অপবাদ ;
 “কেচিও পবিত্ৰ, নাথ ! নিৰ্ম্মল স্বভাব ॥”

(১৪)

তোমাৰ মুখত শুনি এনুৱা বচন
 বাঢ়িলে সন্দেহ আৰু সন্দিক্ধ প্ৰাণত
 ওখেলোৰ ; ক্ৰোধমনে ল'লে তৰোৱাল
 কাটিবৰ মনে তুলি আপোন হাতত ॥
 কল্পিত অন্তৰে তুমি বুলিব' ধৰিলা,
 চকুপানী টুকি, ধৰি স্বামীৰ পাৱত,
 “নাকাটিবা আজি, নাথ ! যদি ইচ্ছা থাকে,
 কাটা মাৰা যেই কৰা, কৰিবা দিনত ॥
 নকৰেঁ। মৃত্যুৰ ভয়, ভাগ্যবতী বুলি
 ভাবিম নিজকে, নাথ ! তোমাৰ হাতত
 প্ৰাণ যদি যায় মোৰ, যদি মৃত্যু হয়
 তোমাৰ মুখনি দেখি অন্তিম কালত ॥
 যোৱামী পৰম গুৰু তিৰী জনমৰ,
 গুৰুৰ হাতত মৃত্যু ফল সৌভাগ্যৰ ॥”

(১৫)

“সেয়ে যদি হয়, ডেচি ! এই মুহূৰ্ত্ততে
 কিহেতু নোহোৱা সাজু মৃত্যুৰ কাৰণে ?
 মৰণৰ ভয় কিয় কৰিছা মনত ?

“কিয় কঁপা ? কিয় কান্ধা সঘনে সঘনে ?”
 ছুখেৰে বুলিলা তুমি, “ডেচীৰপৰাণ !”
 “এয়ে মাথোঁ মনস্তাপ—এয়ে মাথোঁ ভয়
 “বিষম সন্দেহ ব’ল মনত তোমাৰ
 “ই চিন্তাত মাথোঁ মোৰ দহিছে হৃদয় ॥
 “ক্লান্ত হোৱা আজি, নাথ ! বাতিটো পুৰালে
 “সন্দেহ তোমাৰ মই গুছাম মনৰ—
 “কাটা মাৰা যেই কৰা, কৰিবা তেতিয়া
 “এয়েই প্ৰাৰ্থনা মোৰ শেষ জীৱনৰ ॥
 “বিশ্বাসঘাতিনী মই নহওঁ তোমাৰ,
 “পুৰাঁ হ’ল, দিম, নাথ ! প্ৰমাণ ইয়াৰ ॥”

(১৬)

ওথেলো “সাজু হোৱাঁ, প্ৰিয়ে ! তুমি মৃত্যুৰ নিমিত্তে
 “প্ৰমাণত আৰু মোৰ নাই প্ৰয়োজন !
 “খন্তেক অপেক্ষা কৰাঁ তেন্তে, প্ৰাণনাথ !”
 বুলিলা, সুন্দৰি ! শুনি স্বামীৰ বচন ॥
 “যি পাপিনী কলঙ্কিনী” বুলিলে ওথেলো
 “জ্বলালে অগনি মোৰ হিয়াৰ মাজত,
 “খন্তেকো থাকিব দিয়া সেই পাপীষ্ঠাক

ডিম্বিত সাবতি ধৰি শুধিলে অমিলী
 “কাৰ দোষে, সখি ! আজি ই দশা তোমাৰ ?”
 “কাৰো নাই দোষ, সখি !” বুলিলা সুন্দৰি !—
 “আপোনাৰ কৰ্ম-ফল ! দোষ আপোনাৰ !!”
 এই বুলি আঢ়োপান্ত বুলিলা সখীক,—
 শুনিলে অমিলী টুকি চকুলো দুধাৰ ॥

(১৮)

কান্দি কান্দি ক’লে সখী অমিলী তোমাক
 “তেনে, সখি ! মোৰ দোষে ই দশা তোমাৰ !
 “স্বোৱামীৰ কূট বুদ্ধি, মোৰ মুৰ্খামীত
 “অকালত পালে ধ্বংস সোণৰ সংসাৰ !!
 “বুজিব নোৱাৰি, সখি ! স্বামীৰ ছলনা
 “মনে মনে দিলো আনি কামাল তোমাৰ !
 “হায় ! সখি ! আজি দেখোঁ সেই কমালেই
 “অগনি জ্বলাই পোবে তোমাৰ সংসাৰ !!
 “ই পাপৰ ফলে, জানো, (কান্দিছে পৰাণ !)
 “নৰকতো স্থান মোৰ নহ’ব নিশ্চয় !”
 এই বুলি কান্দি সখী ক’লে ওখেলোক,—
 “সেনাপতি ! সখী মোৰ অসতী নহয় ॥

“কৌশল-জালত পৰি দুষ্ট মানুহৰ
“বিধ্বাসঘাতিনী ভাবা সখীক প্ৰাণৰ ॥”

(১৯)

কাঢ়ি এটি হুমুণীয়া চকু দুটি মেলি
বুলিলা সখীক, ডেচি ! “সখী মৰমৰ !
“আনে কটা নাই মোক, কাটিলো নিজেই,
“নিজেই কৰিলো শেষ এই জীৱনৰ !!
“নাকান্দিবা তুমি, সখি ! মোৰ বেজাৰত
“নুটুকিবা চকুপানী, সকলো মৰিম,
“আক, নাথ ! নাকান্দিবা তুমিও শোকত,
“মৃত্যুৰ পাছতো মই ইয়াকে চিন্তিম ;
“জীৱনে মৰণে যেন তুমিয়েই স্বামী
“সি জন্মতো স্বামী যেন তোমাকেই পাও
“অনন্ত প্ৰেমেৰে ভবা স্বৰ্গৰ মাজতো
“তোমাৰ পাৱতে যেন দেহাটি বিকাওঁ ॥”
এই বুলি চকু দুটি মুদিলা, সুন্দৰি !
স্বৰগত গ’লা পাছে দেহা পৰিহৰি ॥

(২০)

নাপালা দেখিব' তুমি, তোমাৰ শোকত
 অমিলী সখীয়ে, ডেচি ! ত্যজিলে পৰাণ
 আপোনা-আপুনি কাটি আপোনাৰ ডিঙ্গি
 সখী-প্ৰেম-মৰমৰ দেখাই প্ৰমাণ ॥
 অমিলীৰ মুখে শুনি কমালৰ কথা,
 যড়যন্ত্ৰ ইয়াগোৰ পাৰিলে বুজিব
 স্বামীয়ে তোমাৰ, ডেচি ! পতিব্ৰতা তুমি ;
 ঘোৰ সন্তাপত পাছে ধৰিলে কান্দিব ॥
 নেদেখিলা তুমি, ডেচি ! ওথেলো তোমাৰ
 প্ৰাণৰ স্বামীয়ে, সতি ! দাকুণ হিংসাত
 সংহাৰিলে দুষ্টিমতি ইয়াগোৰ প্ৰাণ !
 (ই দশা তোমাৰ আজি যাৰ মন্ত্ৰণাত !!)
 কোনে জানে, ইয়াগোৰ আত্মা যাব ক'ত ?
 পাব নে স্বৰগ ? নেকি ব'ব নবকত ?

(২১)

নেদেখিলা তুমি, ডেচি ! ওথেলো তোমাৰ
 নবহত্যা অপৰাধে অপৰাধী আজি ;
 তোমাৰ শোকত হই বিয়াকুল প্ৰাণ

উখাঙলে ছয়ো চকু শোকে কান্দি কান্দি !!
 বুলিলে শোকেৰে, “ডেচি ! ওথেলোৰ প্ৰাণ !
 “ওথেলো-হৃদয়-দেবি ! তুমি যোৱাঁ গই,
 “অনন্ত প্ৰেমেৰে ভবা স্বৰ্গৰ মাজত
 “খেলিবা আনন্দে তাত দেৱকণা লই ॥
 “কিন্তু প্ৰিয়ে ! নুভুলিবা ভ্ৰান্তিৰ বশতো
 “নাকিবা হিয়াত তুমি ছবি প্ৰণয়ৰ,
 “তুমি আমি একো নাই, মাথেঁ ছয়াময় !
 “ছয়ামায়া ছয়ো যায় পাছে ছুদিনৰ ॥
 “সংসাৰৰ ছয়ামাজী বুজিব’ নোৱাৰি,
 “ফুৰেঁ মাথেঁ মুৰ্খ আমি প্ৰণয় বিচাৰি ॥”

(১২)

নেদেখিল। তুমি, ডেচি ! এই বুলি কৈয়ে
 ভৰোৱালে স’তে ৰেপি ডিঙ্গি আপোনাৰ,
 তোমাৰ বিৰহ-তাপ সহিব নোৱাৰি,
 ধালখাই পৰি গ’ল ওথেলো তোমাৰ ॥
 ডিঙ্গিত সাবতি ধৰি খাই এটি চুমা
 শোকেৰে বুলিলে,—“ডেচি ! বিদৰিছে হিয়া
 “সত্যৰ আঁগৈয়ে মই খাইছিলো চুমা,

“অস্তিমতো খাওঁ এটি,—চুমা এটি দিয়াঁ ॥”
 এই বুলি দুয়ো গালে খালে দুটি চুমা,
 উন্মাদ ওথেলো আজি দোৰ্ঘৰ উন্মাদ !
 “প্ৰাণপ্ৰিয়া ডেচি !” বুলি মুদিলে দুচকু,
 পৰিহৰি প্ৰাণ, পাছে, ভুলিলে বিষাদ !!
 ভ্ৰান্তিৰ ছলত পৰি আজি হাহাকাৰ !
 ভস্মীভূত হ’ল পুৰি সোণৰ সংসাৰ ॥

১১—৫—১৩

অস্ত ।

ଅଞ୍ଜିଳା ।

(From Goldsmith's

"Vicar of Wakefield.")

উছৰ্গ।

প্ৰাণাধিকা বিমলা জাইদেওলৈ।

বিমলা!—মনমৰ ভনীটি :-

আজি পূৰ্বা ১১ বছৰ হ'ল

তুমি আমালোকন যাত্ৰা পৰিত্যাগ কৰি অনন্ত

ধামলৈ গৈছা। গৈছাঃ হয়,—কিন্তু তোমাৰ

সেই সুবলা মধুৰ “মাজু কাই”

মাত শাবি তোমাৰ

“মাজুকাই”ৰ কাণ্ডে বীণাধৰনিৰ দৰে আজিও

বাজিছে। আজি মনত কি-এক

অনিৰ্বচনীয় ভাব লই, তোমাৰ

পৰিত্ৰ মাম এই ক্ষুদ্ৰ পুথিখনৰ

লগত সংযোজিত কৰিলো।

বিধব্যাপী জগত পিতাই তোমাৰ আত্মাক

শান্তি দিয়ক।

ইতি---

তোমাৰ মনমৰ

১৪এপ্ৰেল ১৯১৪

যোৰহাট।

“মাজুকাই”।

অঞ্জিলা ।

প্রথম ছোৱা ।

Then, P'ilgrim. turn, thy cares forego,
All earth born cares are wrong ;
Man wants but little here below
Nor wants that little long."

GOLDSMITH.

(১)

“বনবাসী হেৰা যোগি ! চোৱাঁ মোৰ কালে,
“অকলসবীয়া মই, দিয়াঁ দেখুৱাই
“বাট-পথ, ছলে ষ'ত সেই জুইকুৰা
“কই দিয়াঁ মোক, যোগি ! তাত কেমি ৰায় ?

(১)

“বাট হেৰুৱালো মই, অকলে অকলে
 “ঘুৰি-পকি অৱশ্যত কৰিছোঁ ভ্ৰমন ;
 “গইছোঁ যি মানে মই, সিমানে বহল
 “লাগিছে মনত মোৰ এই মোৰ বন ॥”

(৩)

“ক্ষান্ত হোৱাঁ তুমি, সোণ !” ক’লে খোগীটিয়ে
 “অকলে নালাগে যাব এই এক্কাৰত ;
 “সেয়া “কালিকা”ৰ জুই, ছলিব’ তোমাক
 “ভ্ৰমন কৰিছে সেই অৱণ্য-মাজত ॥

(৪)

“ঘৰবাৰী নাই যাব, যি অতি দুখীয়া,
 “ইয়াত (পজাত মোৰ) তেঁও ঠাই পায়
 “খাবলই দ্ৰব্য মোৰ যদিও অলপ,
 “তথাপি যি আছে, তাকে দিওঁ উলিয়াই ॥

(৫)

“তেন্তে, সোণ ! আজিলই ওলটা, ওলটা,
 “নিৰ্ভয় মনেৰে আহাঁ, যাওঁ কুটীৰত :
 “যি পোৱা ধোৱাঁহি তাকে, কৰাঁহি বিভ্ৰাম
 “কুশৰ শয্যাতে বহি, সন্তোষ মনত ॥

(৬)

“বনৰ মাজত চৰে হৰিণাৰ পাল,
 “সিহঁতৰ প্ৰাণ মই পালেও নহৰোঁ,
 “যি কৰে কৰুণা মোক, সেই ঈশ্বৰৰ
 “শিকনিত, সিহঁতক সদা স্নেহ কৰোঁ ॥

(৭)

“অৰণ্যৰ শাকপাত, গছগছনিৰ
 “সামান্য আহাৰ মই নিতে আনি খাওঁ ।
 “ফলমূল আদি কৰি, ঝৰণাৰ পানী
 “কুটীৰত খওঁ আনি, যত্‌ যি যি পাওঁ ॥

(৮)

“অতএব, হেৰা যাত্ৰি ! ওলটা, ওলটা,
 “চিন্তা এৰোঁ। বৰ বেয়া চিন্তা সংসাৰৰ ;
 “জগতত মানুহৰ অলপ অভাৱ
 “সি অভাবো, জানা, যাত্ৰি ! মাথোঁ ধস্তেকৰ ॥”

(৯)

পৰে যেনে পৃথিবীত ধীৰেৰে নিয়ঁৰ,
 তেনেকই যোগীটিৰ কথা শেষ হ'ল :
 তললই কৰি মুখ যাত্ৰিয়ে লাজত
 যোগীটিৰ পাছে পাছে কুটীৰত গ'ল ॥

(১০)

নিৰ্ভজন যোগীৰ পজা, শাস্তি নিকেতন
বনৰ মাজতে,—দূৰে,—আছিলে লুকাই
নিৰাত্ৰয় বিদেশীৰ দীন দৰিদ্ৰ
পথভ্ৰষ্ট পথিকৰ আশ্ৰয়ৰ ঠাই ॥

(১১)

কুটীৰত এনেকুৱা একোটিকে নাই,
চোৰে নিব বুলি যাক যোগীটিৰ ভয়,
ডাঙনেলি ছুৱাবৰ সোমাল কুটীৰ
ছয়োটিয়ে একেলগে লাহে লাহে গই ॥

(১২)

বিশ্ৰাম লইছে সবে এনুৱা কালত
শেষ কৰি কাজ কাম, পাই অৱসৰ ;
যোগীটিয়ে কিন্তু তুষ্ঠ কৰিব' যাত্ৰিক
ধৰি আনি, জুই ধৰি দিলে জুহালৰ ॥

(১৩)

যি আছিলে ফলমূল দিলে উলিয়াই,
খাব দিলে বিদেশীক সন্তোষ মনত,
সাধুকথা কইমেলি সাধু যোগীটিয়ে
কটাব ধৰিলে কাল বজ আনন্দত ।

(১৪)

কুটীৰত বঙ্গ দেখি বিবলী পোৱালি
 বঙ্গত অধীৰ হই নাচিব' ধৰিলে ;
 জিলীয়ে জুৰিলে গান, জুই ফিবিদ্রতি
 জুহালৰ কেউফালে উফৰি পৰিলে ॥

(১৫)

কিন্তু একোতেই যাত্ৰী নাপালে সন্তোষ,
 নিৰানন্দ মন, হয় ! বিদেশী যাত্ৰীৰ
 অন্তৰ বিষাদে ভৰা, টোপাটোপে পানী
 ওলালে চকুৰ পৰা দুখী বিদেশীৰ ॥

দ্বিতীয় ছোৱা ।

What is friendship but a name,
A charm that lulls to sleep,
A shade that follows wealth & fame,
But leaves the wretch to weep ?
And love is still an emptier sound
The modern fair one's jest :
On earth unseen .....

GOLDSMITH.

(১)

যোগীটিয়ে বিদেশীৰ জানি মনোদুখ
দেখাই সহানুভূতি নিজ হৃদয়ৰ
শুধিলে গস্তীৰ ভাবে “দুৰ্ভগীয়া ডেকা !
“কৰিছা কি হত দুখ ? ই দুখ কি হব ?

(২)

“ই দৰে ফুৰিছানেকি স্বন্দ-হাই কৰি
“কাৰো স’তে, আপোনাৰ ঘৰবাবী এৰি ?
“সি বুলি তোমাৰ নেকি চকুলো ওলায় ?
“কান্দিছা শোকত মুখ বুকুত লুকাই ?

৩

বন্ধুত্বৰ প্ৰতিদান নাপালা হবলা ?
 ভালপোৱাপোৱি নেকি নহল নিচেই ?
 পাইছিল যাক ভাল, তেঁওৱে সহিতে
 চালিছিল ভালপোৱা মিছাতে তেনেই ?

(৪)

“সম্পদৰ লগে লগে যিটো সুখ আছে,
 “অতি তুচ্ছ সেই সুখ, শীঘ্ৰে পায় ক্ষয়,
 “তাতোকই আৰু তুচ্ছ যিটে সি সুখক
 “মূল্যবান বস্তু ভাবি হৃদয়ত লয় ॥

(৫)

“বন্ধুত্ব কি ? বন্ধুত্ব যে একোৱে নহয়,
 “অস্তিত ইয়াৰ মাথোঁ “বন্ধু” শব্দত ;
 “জাহ্নমত্ৰ মাত্ৰ ইটো টোপনি-নিওৱা
 “ঐশ্বৰ্য্য যশৰ ছঁয়া সম্পদ কালত ॥

(৬)

“ভালপোৱা কথাটিয়ে নিচেই অসাব,
 “উঠি-অহা গাতকৰ মাত্ৰ উপহাস !
 “জগতৰ ভিতৰত নেদেখি ইয়াক,
 “অলপো নাপায় ক’তো ইয়াৰ আভাস ॥

(৭)

“লাজৰ বিষয় ইটো, হে নিৰ্কোথ ডেকা !
 “শোক ছুখ এৰি দিয়ঁ। তুমি হৃদয়ৰ !
 “অত্যাৱধি কৰাঁ। ঘৃণা তিক্ততা জাতিক,
 “বিষম সোঁৰত সেই মোহিনী ফুলৰ ॥”

(৮)

এই বুলি যোগীটিয়ে ব'ল মনে মনে,
 লাজত মু-খনী কিন্তু আৰক্তিম হই
 এৰি-অহা মৰমৰ অতিথীৰ আগে
 ধীৰে ধীৰে অন্তৰৰ দিলে তাৰ কই ॥

(৯)

বিশ্বয় চকুৰে চাই, দেখিলে যোগীয়ে.
 আকাশ-মাজত যেনে পূৰা সময়ত
 বিবিধ বৰণ ছলে, জ্বলিলে সিকপে
 বহু শোভা, নানা সাজে চকুৰ আগত ॥

(১০)

লাজুকী মু-খনি আৰু ওখ বুকু ধনি
 যোগীটিৰ অন্তৰত স্মুৱালে ভয়,
 সুন্দৰী বিদেশী যাত্ৰী পাছে ধীৰে ধীৰে
 গাতক ছোৱালী বুলি দিলে পৰিচয় ॥

(১১)

“বিদেশিনী মই, দেব ! অতি অভাগিনী,
 “কমা কৰা দোষ মোৰ, মই অসহায় !
 “সোমালো পাপিনী আহি পবিত্ৰ ঠাইত,
 “কবিলোহি অপবিত্ৰ উপাসনা-ঠাই ॥

(১২)

“কেমা কিন্তু দোষ মোৰ, ভালপোৱায়েহে
 “আনিছে ইয়াত মোক ঘুৰাই-ফুৰাই !
 “ভ্ৰমিছেঁ। ইদবে মই, শাস্তি বিচাৰিছেঁ।
 “নৈবাশত বাজে কিন্তু শাস্তি পোৱা নাই !!

(১৩)

“আছিল আমাৰ ঘৰ টাইনী-দাতিত*
 “অতুল ঐশ্বৰ্য্য ; ধন আছিল অপাৰ ;
 “সকতে মৰিল আই, মাউৰী ছোৱালী
 “আলাশৰ লাড়ু মই আছিলো পিতাৰ ॥

(১৪)

“বিয়া কৰাবলৈ মোক ধলেধলে ডেকা
 “আহিছিল প্রতিদিন পিতাৰ কাষত ;

* *The river Tyne* টাইন নামেৰে নইৰ দাতিত ; এই নই ইলেক্‌চৰ
 উত্তৰফালে অৱস্থিত ।

“দেখুৱাই ছিলে মোক ভাব প্রণয়ব
 “ভালে মানে, মোহ গই মোব সৌন্দৰ্য্যত ॥

(১৫)

“বহুত ডেকাই লই মনি কেক ধন
 “আহিছিল দিনে দিনে মোক নিবলই ;
 “আহিছিল এটি ডেকা নিচেই পাছত
 “এডুইন নামেবে, ভবা প্ৰেমেবে হৃদয় ॥

(১৬)

“অস্তব সবল ; সেই সুন্দৰ সু-খনি
 “কপটতা বোলে কাক নাজানে অকনি ;
 “মোব আশাতেই তেঁও আহিছিল সদা,
 “কোৱা নাই কিন্তু মোক একো প্ৰেমকথা ॥

(১৭)

“পিন্ধে সাজ সাধাৰণ (নহয় বিলাসী)
 “দৰিদ্ৰ এডুইন, নাই ঐশ্বৰ্য্যৰ বল ;
 “নিজৰ বিজ্ঞতা গুণ সম্পত্তি তেঁওৰ,
 “ভাবিছিলো তাকে ময়ো প্ৰকৃত-সম্বল ॥

(১৮)

“মোব কোষবত বহি ফুলনী মাজত
 “গাইছিলে গীত যৱে সুললিত সুৰে,

“প্ৰেমগীতে ভৰিছিলে গোটেই ফুলনী,
“ভৰিছিল মূহু বায়ু ফুলৰ গোক্ৰেবে ॥

(১৯)

“বাতিপুঁৱা ফুলা ফুল, নিয়ৰৰ টোপা
“যদিওবা মনোহৰ, পবিত্ৰ নহয় ;
“এডুইনৰ মন, সেই হৃদয়ৰ ভাব
“পবিত্ৰতা-ভবা বুলি জানিছিলো মই ॥

(২০)

“গোলাপৰ ফুল আৰু নিয়ৰৰ টোপা
“আপোন কপত কৰে খস্তেক উজ্জ্বল !
“এডুইনৰো কপ তেনে, কিনো ছুৰাদৃষ্ট !
“হৃদয়ৰ ভাব মোৰ থিৰেবে নৰ’ল ॥

(২১)

“বুখা গোঁৰবত, হায় ! গৰবিনী হই
“এডুইনৰ প্ৰস্তাবত নহ’লো স্বীকৃত !
“কোশলে তেঁওক নানা ছলেবে ভূলাই
“ফুৰিছিলো মাথোঁ ছয়ে ফুলনী-বাৰীত ॥

(২২)

“নানা কপে তেঁৱে স’তে কৰিছিলো বঙ্গ,
“কুৰা নাই কিন্তু মোক এদিনকে ধৰ্ম ;

“যেতিয়া প্ৰণয়ে আহি গৰ্শিলে হৃদয়,
 “তেঁওৰ ছুখত বঙ্গ কৰিছিলো মই ॥

(২৩)

“মোৰ উপেক্ষাতে হই বিষন্ন নৈবাস,
 “সঁপি গ’ল তেঁও মোক ছুখৰ হাতত ;
 “নিৰ্জ্জন ঠাইত গই গোপনে গোপনে
 “ত্যজিলে পৰাণ তেঁও ছুখ বেজাবত ॥

(২৪)

“মোৰে সেই দোষ, হ’ল মোৰেই অহিত !
 “নিজাপ্ৰাণে নিজদোষ কৰি পৰাচিত,
 “যি ঠাইত কৰে তেঁও অনন্ত শয়ন,
 “সি ঠাইত গই মই ত্যজিম জীৱন ॥

(২৫)

“সি ঠাইত গই মই অকলে অকলে
 “বিসৰ্জ্জ্বলই প্ৰাণ থাকিম বিবলে ;
 “মোৰ কাৰণেই তেঁও ত্যজিলে পৰাণ,
 “তেঁওৰ নিমিত্তে ময়ো তিয়াগিম প্ৰাণ ॥”

তৃতীয় ছোৱা ।

No never from this hour to part,
We'll live and love so true,
The sigh that rends thy constant heart.
Shall break thy Edwin's, too.

.GOLDSMITH.

(১)

“নকৰে ঈশ্বৰে যেন এনুৱা তোমাৰ !”
এই বুলি যোগীটিয়ে তুলিলে কোলাত
মানৰে ছোৱালীটিক । গালি দিও বুলি,
দৰ্শমান চাই, তেও দেখিলে হঠাত ;—

(২)

পৰাণতো বেছি প্ৰিয় হাতে এডুইনৰ
মানৰে তেঁওক লই কৰিছে আদৰ ॥
এডুইন-মোহিনী, প্ৰিয়ে ! এডুইনৰ প্ৰাণ,
চোৱাছে । ফুৰাই চকু, হেবোৱা এডুইন
চেনেহি ! —তোমাক লই মানৰে কোলাত
“শ্লেষাভিছে কিৰূপে আজি পবিত্ৰ গহীন ॥

(৩)

“ইকপে তোমাক আজি লই হৃদয়ত
 “দুঃ শোক চিন্তা মোব দিওঁ বিসজ্জন ;
 “পবম্পবে ছুয়ে আক নোহোঁ এবা-এবি,
 “ভুমিয়ে সর্বস্ব মোব ; ভুমিয়ে জীরন ॥

(৪)

“ইকপে কটাম কাল, ইকপে উত্তরে
 “ভালপাম ইটেসিটে, কোনো সময়ত
 “নোহোঁ যেন এবা-এবি, ছুমুনিয়া গিটে
 “অঞ্জিলা !* তোমাক শোক দিব হৃদয়ত,
 “সেই ছুমুনিয়া মোকো বিনাশ কবিব
 “ভেমোব বিবহ মই নোৱাৰোঁ সহিব ॥”

*Angelica অঞ্জিলা বোলা হৈছে ।

কতিপয় নিতাস্ত পট্টিব লগীয়া কিতাপ

১	শ্ৰীমুৎ দেগেশ্বৰ শৰ্মা ই, এ, চি	প্ৰবীত নিবেদন	...	১০
১	শ্ৰীমুৎ বেকুশৰ ঝাৰখোয়া ই, এ, চি	লখিমা তিবোত্ৰা	...	১২
	শ্ৰীমুৎ দেনীন্দ ভৰালা বি, এ	ভীমদপ	...	১০/০
১	শ্ৰীমুৎ চক্ৰবৰ বকয়া বি, এল	ভাগ্য পৰীক্ষা	...	১১
১	শ্ৰীমুৎ যত্ৰ'দেৱ শৰ্মা	বুদ্ধদেব	...	১০
	শ্ৰীমুৎ চিত্ৰেশ্বৰ বৰবকয়া	মুলা গান্তক	...	১১
	শ্ৰীমুৎ কল'কুমাৰ কৃষ্ণ এম, এ	নিখালি	...	১২
	শ্ৰীমুৎ পদ্মসৰ চ'লতা এম, এ	কুলনি	...	১৫
	শ্ৰীমুৎ নকুশচ'ক্ৰ কৃষ্ণ	বাব কৃষ্ণ	...	১০/০
	শ্ৰীমুৎ চক্ৰনাথ শৰ্মা বি, এল	বদমাগাৰ	...	১০/০
১	শ্ৰীমুৎ স্যাকুমাৰ কৃষ্ণ এম, এ	গোখেল	...	১০
১	মিঃ জে, বকয়া বাব-এট ল	ভেনিচৰ সাগুদ	...	১০
১	শ্ৰীমুৎ চক্ৰনাথ শৰ্মা বি, এল	বচাফুল	...	-
১	শ্ৰীমুৎ দণ্ডীনাথ কলিতা	বহুধৰা	...	১০
১	শ্ৰীমুৎ অধিকাচৰণ চৌধুৰা	ভূম	...	১০/০
১	শ্ৰীমুৎ শৰচক্ৰ গোস্বামী বিএ,বিটি	স্মাৰণ	...	১০

পোৱা গাই—

আসাম পাৰলিছিং হাউচ ।

কালী বৰ্দ্ধিং, যোৰহাট ।

Printed by **Haridhan Bhattacharja**
at the
VEDANTA PRESS,
160-1, Musjidbari Street, Calcutta.
